

פרשת שמיני התשע"ט

adk1010@gmail.com

הרב ארי דוד קאהן

1. ויקרא פרק י, א-ג

(א) ויקחו בני־אֱהֶרֶן נֹדֵב וּאֲבִיהוּא אִישׁ מִחֻמָּתוֹ וַיִּתְּנוּ בְּהֵן אֵשׁ וַיִּשְׂמוּ עָלֶיהָ קִטְרֶת וַיִּקְרִיבוּ לִפְנֵי ה' אֵשׁ זָרָה אֲשֶׁר לֹא צִוָּה אֹתָם: (ב) וַתֵּצֵא אֵשׁ מִלִּפְנֵי ה' וַתֹּאכַל אוֹתָם וַיָּמָתוּ לִפְנֵי ה': (ג) וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־אֱהֶרֶן הוּא אֲשֶׁר־דִּבֶּר ה' לֵאמֹר בְּקִרְבִי אֶקְדָּשׁ וְעַל־פְּנֵי כָל־הָעָם אֶכְפֹּד וַיִּדַם אֱהֶרֶן:

2. ויקרא פרק ט, א-כד

(א) וַיְהִי בַיּוֹם הַשְּׁמִינִי קָרָא מֹשֶׁה לְאֱהֶרֶן וּלְבָנָיו וּלְזִקְנֵי יִשְׂרָאֵל: (ב) וַיֹּאמֶר אֶל־אֱהֶרֶן קַח־לְךָ עֵגֶל בֶּן־בָּקָר לְחֻטָּאת וְאַיִל לְעֹלָה תְּמִימִם וְהִקְרַב לִפְנֵי ה': ... (ו) וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה זֶה הַדָּבָר אֲשֶׁר־צִוָּה ה' תַּעֲשׂוּ וַיָּבֵא אֲלֵיכֶם כְּבוֹד ה': (ז) וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־אֱהֶרֶן קָרַב אֶל־הַמִּזְבֵּחַ וַעֲשֵׂה אֶת־חֻטָּאתְךָ וְאֶת־עֹלֹתְךָ וְכַפֵּר בַּעֲדָךְ וּבַעֲדַת הָעָם וַעֲשֵׂה אֶת־קִרְבָּן הָעֵם וְכַפֵּר בְּעַדָם כַּאֲשֶׁר צִוָּה ה': (ח) וַיִּקְרַב אֱהֶרֶן אֶל־הַמִּזְבֵּחַ וַיִּשְׁחַט אֶת־עֵגֶל הַחֻטָּאת אֲשֶׁר־לוֹ: (ט) וַיִּקְרְבוּ בָנָיו אֲהֶרֶן אֶת־הַדָּם אֵלָיו וַיִּטְבֹּל אֶצְבָּעוֹ בַּדָּם וַיִּתֵּן עַל־קַרְנוֹת הַמִּזְבֵּחַ וְאֶת־הַדָּם יָצַק אֶל־יְסוֹד הַמִּזְבֵּחַ: (י) וְאֶת־הַחֹלֶב וְאֶת־הַכֶּלֶב וְאֶת־הַיִּתְרֶת מִן־הַכֹּבֵד מִן־הַחֻטָּאת הַקִּטִּיר הַמִּזְבֵּחַ כַּאֲשֶׁר צִוָּה ה' אֶת־מֹשֶׁה: (יא) וְאֶת־הַבֶּשֶׂר וְאֶת־הַעֹר שָׂרָף בְּאֵשׁ מִחוּץ לַמִּחֲנֶה: (יב) וַיִּשְׁחַט אֶת־הָעֵלָה וַיִּמְצְאוּ בָנָיו אֶהֶרֶן אֵלָיו אֶת־הַדָּם וַיִּזְרְקוּהוּ עַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב: (יג) וְאֶת־הָעֵלָה הַמִּצִּיאוֹ אֵלָיו לְנִתְחִיהָ וְאֶת־הָרֹאשׁ וַיִּקְטֹר עַל־הַמִּזְבֵּחַ: (יד) וַיִּרְחֹץ אֶת־הַקְּרַב וְאֶת־הַכְּרָעִים וַיִּקְטֹר עַל־הָעֵלָה הַמִּזְבֵּחַ: (טו) וַיִּקְרַב אֶת קִרְבָּן הָעָם וַיִּלָּח אֶת־שַׁעֲרֵי הַחֻטָּאת אֲשֶׁר לְעַם וַיִּשְׁחַטְהוּ וַיִּחַטְּאוּהוּ כַּרְאשׁוֹן: (טז) וַיִּקְרַב אֶת־הָעֵלָה וַיַּעֲשֵׂה כַּמִּשְׁפָּט: (יז) וַיִּקְרַב אֶת־הַמִּנְחָה וַיִּמְלֵא כַּפּוֹ מִמֶּנָּה וַיִּקְטֹר עַל־הַמִּזְבֵּחַ מִלֵּבָד עֹלֹת הַבֶּקָר: (יח) וַיִּשְׁחַט אֶת־הַשּׁוֹר וְאֶת־הָאֵילַן זָבַח הַשְּׁלָמִים אֲשֶׁר לְעַם וַיִּמְצְאוּ בָנָיו אֶהֶרֶן אֶת־הַדָּם אֵלָיו וַיִּזְרְקוּהוּ עַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב: (יט) וְאֶת־הַחֹלֶבִים מִן־הַשּׁוֹר וּמִן־הָאֵילַן הָאֵלֶּה וְהַמְּכֹסֶה וְהַכֶּלֶיִת וַיִּתְּרֶת הַכֹּבֵד: (כ) וַיִּשְׂמוּ אֶת־הַחֹלֶבִים עַל־הַחֻטָּאת וַיִּקְטֹר הַחֹלֶבִים הַמִּזְבֵּחַ: (כא) וְאֶת הַחֻטָּאת וְאֶת שׁוֹק הַיָּמִין הַגֵּיף אֶהֶרֶן תְּנוּפָה לִפְנֵי ה' כַּאֲשֶׁר צִוָּה מֹשֶׁה: (כב) וַיִּשָּׂא אֱהֶרֶן אֶת־יָדָיו אֶל־הָעָם וַיִּבְרַכֵּם וַיִּרְדַּד מַעֲשֵׂת הַחֻטָּאת וְהָעֵלָה וְהַשְּׁלָמִים: (כג) וַיָּבֵא מֹשֶׁה וְאֶהֶרֶן אֶל־אֱהֶל מוֹעֵד וַיִּצְאוּ וַיִּבְרְכוּ אֶת־הָעָם וַיִּרְא כְבוֹד־ה' אֶל־כָּל־הָעָם: (כד) וַתֵּצֵא אֵשׁ מִלִּפְנֵי ה' וַתֹּאכַל עַל־הַמִּזְבֵּחַ אֶת־הָעֵלָה וְאֶת־הַחֹלֶבִים וַיִּרְא כָּל־הָעָם וַיִּיָּנֻוּ וַיִּפְּלוּ עַל־פְּנֵיהֶם:

3. שמות פרק ו, כג

(כג) וַיִּלָּח אֱהֶרֶן אֶת־אֲלִישֶׁבַע בַּת־עַמִּינָדָב אַחֻת נַחֲשׁוֹן לוֹ לְאִשָּׁה וַתֵּלֶד לוֹ אֶת־נֹדֵב וְאֶת־אֲבִיהוּא אֶת־אֲלֵעָזָר וְאֶת־אִיתָמָר:

4. שמות פרק כד, א-יח

(א) וְאֶל־מֹשֶׁה אָמַר עֲלֶה אֵלַי אֶתְּהָ וְאֶהֶרֶן נֹדֵב וּאֲבִיהוּא וְשִׁבְעִים מִזְקְנֵי יִשְׂרָאֵל וְהִשְׁתַּחֲוִיתֶם מִרְחֹק: ... (ט) וַיַּעַל מֹשֶׁה וְאֶהֶרֶן נֹדֵב וּאֲבִיהוּא וְשִׁבְעִים מִזְקְנֵי יִשְׂרָאֵל: (י) וַיִּרְאוּ אֶת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל וַתַּחַת רַגְלָיו כַּמַּעֲשֵׂה לְבַנַּת הַסַּפִּיר וְכַעֲצָם הַשָּׁמַיִם לְטָהָר: (יא) וְאֶל־אַצִּילֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל לֹא שָׁלַח יָדוֹ וַיִּחַזְּזוּ אֶת־הָאֱלֹהִים וַיֹּאכְלוּ וַיִּשְׁתּוּ: ס (יב) וַיֹּאמֶר ה' אֶל־מֹשֶׁה עֲלֶה אֵלַי הַהֵרָה וְהִגַּדְתָּ לָּם וְאֶתְּנָה לָּךְ אֶת־לִחַת הָאָבֶן וְהַתּוֹרָה וְהַמִּצְוָה אֲשֶׁר כָּתַבְתִּי לְהוֹרָתָם: (יג) וַיִּקַּם מֹשֶׁה וַיְהוֹשֶׁעַ מִשְׁרָתוֹ וַיַּעַל מֹשֶׁה אֶל־הַר הָאֱלֹהִים: (יד) וְאֶל־הַזִּקְנִים אָמַר שְׁבוּ־לָנוּ בְּזֶה עַד אֲשֶׁר־נָשׁוּב אֲלֵיכֶם וְהִנֵּה אֱהֶרֶן וְחוּר עִמָּכֶם מִי־בַעַל דְּבָרִים יִגַּשׁ אֲלֵיכֶם: (טו) וַיַּעַל מֹשֶ�ה אֶל־הַהָר וַיִּכַּס הָעָנָן אֶת־הָהָר: (טז) וַיִּשְׁכַּן כְּבוֹד־ה' עַל־הָרַם וַיִּבְרַח הָעָנָן וַיִּשְׁתַּחֲוֶה וַיִּשָּׁתַּחֲוֶה בְּיָמֵם וַיִּקְרָא אֶל־מֹשֶׁה בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מִתּוֹךְ הָעָנָן: (יז) וַיִּמְרָאֵהוּ כְּבוֹד ה' כַּאֲשֶׁר אֶכְלַת בְּרֹאשׁ הָהָר לְעֵינָיו בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: (יח) וַיָּבֵא מֹשֶׁה בַּתּוֹךְ הָעָנָן וַיַּעַל אֶל־הָהָר וַיְהִי מֹשֶׁה בְּהָר אַרְבָּעִים יוֹם וְאַרְבָּעִים לַיְלָה: פ

5. ויקרא פרק י, ד-כ

(ד) וַיִּקְרָא מֹשֶׁה אֶל־מִישָׁאֵל וְאֵל אֶלְצָפֹן בְּנֵי עֲזִיזָל דָּד אֱהֶרֶן וַיֹּאמֶר אֲלֵיכֶם קְרָבוּ שָׂאוּ אֶת־אֲחֵיכֶם מֵאֵת פְּנֵי־הַקֹּדֶשׁ אֶל־מִחוּץ לַמִּחֲנֶה: (ה) וַיִּקְרְבוּ וַיִּשָּׂאֵם בְּכַתְּמֹתָם אֶל־מִחוּץ לַמִּחֲנֶה כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר מֹשֶׁה:

(ו) וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־אֱהֲרֹן וְלֹאֲלֵעָזָר וְלֹאִיתְמָר וּבְנֵי רְאִשֵׁיכֶם אֶל־תִּפְרְעוּ וּבְגַדֵיכֶם לֹא־תִפְרְמוּ וְלֹא תִמְתּוּ וְעַל כָּל־הַעֲדָה יִקְצָף וְאַחֲיֵיכֶם כָּל־בֵּית יִשְׂרָאֵל יִכְפוּ אֶת־הַשְּׂרָפָה אֲשֶׁר שָׂרַף ה': (ז) וּמִפְתַּח אֹהֶל מוֹעֵד לֹא תִצְאוּ פֶּן־תִּמְתּוּ כִּי־שָׁמֶן מִשֶּׁתַּת ה' עֲלֵיכֶם וַיַּעֲשׂוּ כַּדְבָר מֹשֶׁה: פ (ח) וַיְדַבֵּר ה' אֶל־אֱהֲרֹן לֵאמֹר: (ט) **יִזַּן וְשָׂכַר אֶל־תְּשׁוּמוֹ אֹתָהּ וּבְנֵיהָ אִתָּהּ בְּבֹאֲכֶם אֶל־אֹהֶל מוֹעֵד וְלֹא תִמְתּוּ חֲקַת עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם:** (י) וְלֹהֲבֹדִיל בֵּין הַקֹּדֶשׁ וּבֵין הַחֵל וּבֵין הַטְּמֵא וּבֵין הַטְּהוֹר: (יא) **וְלֹהֲוֹרֹת אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֵת כָּל־הַחֲקִים אֲשֶׁר דִּבֶּר ה' אֲלֵיהֶם בְּיַד־מֹשֶׁה:** פ (יב) וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶל־אֱהֲרֹן וְאֶל לֵאֲלֵעָזָר וְאֶל־אִיתְמָרוּ בְּנֵי הַגּוֹתְרִים קָחוּ אֶת־הַמִּנְחָה הַנּוֹתֶרֶת מֵאִשֵּׁי ה' וְאֶכְלֶיהָ מִצּוֹת אֶצֶל הַמִּזְבֵּחַ כִּי קֹדֶשׁ קֹדְשִׁים הוּא: (יג) וְאֶכְלֹתֶם אֹתָהּ בְּמָקוֹם קָדוֹשׁ כִּי חֲקֶף וְחֶקֶף בְּנִיָּה הוּא מֵאִשֵּׁי ה' כִּי־כֹן צִוִּיתִי: (יד) וְאֵת חֲזֵה הַתְּנוּפָה וְאֵת שׁוֹק הַתְּרוּמָה תֹאכְלוּ בְּמָקוֹם טְהוֹר אִתָּהּ וּבְנֵיהָ וּבְנֵיהָ אִתָּהּ כִּי־חֲקֶף וְחֶקֶף בְּנִיָּה נִתְּנוּ מִזְבְּחֵי שְׁלָמֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל: (טו) שׁוֹק הַתְּרוּמָה וְחֲזֵה הַתְּנוּפָה עַל אִשֵּׁי הַחֲלִבִים יָבִיאוּ לַהֲנִיף תְּנוּפָה לִפְנֵי ה' וְהִזָּה לָהּ וּלְבִגְדֵיהָ אִתָּהּ לְחֶקֶעוֹלָם כַּאֲשֶׁר צִוָּה ה': (טז) וְאֵת שְׂעִיר הַחַטָּאת דְּרִשׁ דְּרִשׁ מֹשֶׁה וְהִגָּה שָׂרַף וַיִּקְצָף עַל־אֲלֵעָזָר וְעַל־אִיתְמָר בְּנֵי אֱהֲרֹן הַנּוֹתְרִים לֵאמֹר: (יז) מִדּוּעַ לֹא־אֶכְלֹתֶם אֶת־הַחַטָּאת בְּמָקוֹם הַקֹּדֶשׁ כִּי קֹדֶשׁ קֹדְשִׁים הוּא וְאֹתָהּ נָתַן לָכֶם לִשְׂאֵת אֶת־עֲוֹן הַעֲדָה לְכַפֵּר עֲלֵיהֶם לִפְנֵי ה': (יח) הֵן לֹא־הוּבֵא אֶת־דָּמָהּ אֶל־הַקֹּדֶשׁ פְּגִימָה אֲכֹל תֹאכְלוּ אֹתָהּ בַּקֹּדֶשׁ כַּאֲשֶׁר צִוִּיתִי: (יט) וַיְדַבֵּר אֱהֲרֹן אֶל־מֹשֶׁה הֵן הַיּוֹם הַקָּרִיבֹו אֶת־חַטָּאתֶם וְאֶת־עֲלֹתֶם לִפְנֵי ה' וְתִקְרָאנָה אֹתִי כַּאֲלֵה וְאֶכְלָתִי חַטָּאת הַיּוֹם תֵּיטֵב בְּעֵינָי ה': (כ) **וַיִּשְׁמַע מֹשֶׁה וַיֵּיטֵב בְּעֵינָיו: פ**

6. ויקרא רבה כ, ט-י

רבי מני דשאב ורבי יהושע דסקנין ורבי יוחנן בשם רבי לוי אמרו בשביל ארבעה דברים מתו בני אהרן, ובכלן פתיב בהן מיתה, על שהיו שתויי יין, וכתיב בו מיתה, שנאמר (ויקרא י, ט): יזן ושכר אל תשת. ועל ידי שהיו מחסרי בגדים, וכתיב בו מיתה, שנאמר (שמות כח, מג): והיו על אהרן ועל בניו, ומה היו חסרין, מעיל, שפתיב בו מיתה, שנאמר (שמות כח, לה): והיה על אהרן לשרת, ועל ידי שונכנסו בלא רחיצת ידים ורגלים, שנאמר (שמות ל, כא): ורחצו ידיהם ורגליהם ולא ימתו, וכתיב (שמות ל, כ): בבאם אל אהל מועד ורחצו מים, ועל ידי שלא היו להם בנים, וכתיב בו מיתה, הדיא הוא דכתיב (במדבר ג, ד): ונמת נדב ואביהוא. אבא חנין אומר על ידי שלא היו להם נשים, דכתיב (ויקרא טז, ו): וכפר בעדו ובעד ביתו, ביתו זו אשתו.

רבי לוי אמר שחצים היו, הרבה נשים היו יושבות עגונות ממתנות להם, מה היו אומרים, אחי אבינו מלך, אחי אמנו נשיא, אבינו פהן גדול ואנו שני סגני פהנה, אי זו אשה הוגנת לנו. רבי מנחמא בשם רבי יהושע בן נחמיה אמר (תהלים עח, סג): בחוריו אכלה אש, למה בחוריו אכלה אש, משום (תהלים עח, סג): בתולתיו לא הוללו. ועוד מן הדיא (שמות כד, א): ואל משה אמר עלה אל ה', מלמד שהיו משה ואהרן הולכין תחלה ונדב ואביהוא מהלכין אחריהן וכל ישראל אחריהן, ואומרים מתי שני זקנים הללו מתים ואנו נוהגין שררה על הצבור. רבי יודן בשם רבי אביו אמר בפיהם אמרו זה לזה. רבי פנחס אמר בלבם הרקרו. אמר רבי ברכיה אמר להם הקדוש ברוך הוא (משלי כז, א): אל תתהלל ביום מחר, הרבה סיחין מתו ונעשו ערותיהן שטוחין על גבי אמותיהן. ועוד מן הדיא (שמות כד, יא): ואל אצילי בני ישראל לא שלח ידו, אמר רבי פנחס מכאן שהיו ראויין להשלחת יד, דאמר רבי הושעיה וכי קילורין עלת עמהן מסיני דאת אמר (שמות כד, יא): ויחזו את האלהים, אלא מלמד שזנו עיניהם מן השכינה, ויחזו את האלהים, כאדם שמביט בחברו מתוך מאכל ומשתה. רבי יוחנן אמר אכילה ודאי, כמה דאת אמר (משלי טז, טו): באור פני מלך חיים, אמר רבי מנחמא מלמד שפרעו את ראשיהן וגיסו להם וזנו עיניהם מן השכינה. רבי יהושע דסקנין בשם רבי לוי אמר משה לא זן עיניו מן השכינה ונהנה מן השכינה, לא זן עיניו מן השכינה, שנאמר (שמות ג, ו): ויסתר משה פניו, ונהנה מן השכינה מניו, שנאמר (שמות לד, כט): ומשה לא ידע כי קרן עור פניו, בשכר ויסתר זכה (שמות לג, יא): ודבר ה' אל משה פנים אל פנים, בשכר (שמות ג, ו): כי ירא זכה (שמות לד, ל): וייראו מגששת אליו, בשכר (שמות ג, ו): מהביט, זכה (במדבר יב, ח): ותמנת ה' גביט, נדב ואביהוא זנו עיניהם מן השכינה ולא נהנו ממנה. ועוד מן הדיא (במדבר

ג, ד): וַיָּמַת נָדָב וַאֲבִיהוּא לְפָנָי ה', וְכִי לְפָנָי ה' מָתוּ, אֲלֵא מְלַמֵּד שֶׁהָיָה קִשְׁיָה לְפָנָי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּשִׁעָה שְׁבִינִיהֶם שֶׁל צְדִיקִים מְתִים בְּחַיֵּיהֶם. ...

7. זוהר חדש כרך א (תורה) פרשת נח דף לח עמוד א

רבי בון פתח, (ויקרא¹) וַיִּזְכֹּר ה' אֶל אֱהָרֹן לֵאמֹר יֵינִי וְשִׁכְרֵךְ אֵל תִּשָּׁתְּ אִתָּהּ וּבְנֵיהָ אִתָּךְ בְּבֹאֲכֶם אֶל אֶהָל מוֹעֵד וְלֹא תָמוּתוּ חֻקַּת עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם. דָּאָמַר רַבִּי אֲבוּן, אֵינִי בְּכָל הָעוֹלָם דְּבָר שְׁמַתְגָּאָה לְבוֹ שֶׁל אָדָם, אֲלֵא בְּיָנוּ. וְזֶה הָיָה עֲנִשָׁם שֶׁל נָדָב וַאֲבִיהוּא, שֶׁאֲכָלוּ וְיָשְׁתּוּ וְנָגְבָה לָפָם, וְזֶהוּ אֲשֶׁר לֹא צָוָה אוֹתָם. וְקוּהֶם זֶה הָיָה נִגְזָר עֲלֵיהֶם, וּבָאָה מִדַּת הַדִּין לְשִׁלּוּחַ יָד בָּהֶם, שֶׁנֶּאֱמַר (שמות כד) וְאֵל אֲצִילֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל לֹא שְׁלַח יָדוֹ. אַף עַל פִּי שֶׁנִּגְזָר דִּינָם לְשִׁלּוּחַ יָד בָּהֶם. וְלָמָּה הָיָה עֲנִשָׁם, מִשּׁוּם וַיַּחְזוּ אֶת הַקְּאֵלִיִּים וַיֹּאכְלוּ וַיִּשְׁתּוּ. וְנִכְסוּ, כִּשְׁאֲכָלוּ וְיָשְׁתּוּ, וְנִגְזָר עֲנִשָׁם בְּאוֹתָהּ שְׁעָה. וְלֹאֲחֶסֶר כֵּן רָאוּ שֶׁלֹּא שְׁלַח יָד בָּהֶם בְּפַעַם רִאשׁוֹנָה, עָשׂוּ ג"כ בְּשִׁנִּיָּה, וּמִבֵּין שְׁנֵי הַפְּרוּבִים יָצָא לֵהֵב וְנִשְׁרָפוּ. כִּי לִכְפֹּד הָיוּ הַפְּרוּבִים מִכְּוֹנִיִּים, כִּנְגִיד אוֹתָם הַפְּרוּבִים אֲשֶׁר בְּגֵן עֵדֶן. וְלֹאֲחֶסֶר שְׁמָתוֹ, צָוָה לְאֱהָרֹן וְלַפְּקֻדִים הַבָּאִים אַחֲרָיו, לְהִמָּנַע עֲצָמָם מִן הַיָּיִן, בְּבֹאֲם אֶל אֶהָל מוֹעֵד, כִּדְּבָר שֶׁלֹּא יִכְסּוּ וַיִּמְצָא לָפָם בְּגָאוֹת וּבְגִסּוֹת הַרוּחַ.

8. אלשיך שמות פרק כד

ט) ... ועוד אומרו ואל אצילי בני ישראל לא שלח ידו, ופירשו ז"ל (ילקוט שמעוני משפטים רמז שסב) על נדב ואביהו, והלא גם הזקנים ראו ולמה לא נאמר בהם לא שלח ידו. ועוד למה שינה שבזקנים אמר ויראו ובהם ויחזו. ועוד אומרו ויאכלו וישתו, כי לא יתכן שהוא כמשמעו, כי הלא צריך התבודדות ולא יחזו בעוד אכלם בפיהם, ואם שהיא שאחרי החזיון אכלו ושתו למה נאמר:

יא) ואל אצילי בני ישראל הם נדב ואביהו שבכלל הנזכר לא שלח ידו. ומה עשו שהיה ראוי לשלוח בהם יד יותר מהזקנים, הלא הוא כי לא היו כזקנים שראו ראייה אחת ופירשו, כי אם אחר שויראו וכו' עוד הוסיפו ויחזו את האלהים שהוא לשון הסתכלות אחר הראיה. ולא עוד כי אם שתי הראיות היו בכוונת הנאה לזון עיניהם כאוכל הזן עצמו ואחרי אכלו שותה, וזהו ויאכלו וישתו שהיא הזנה שנית. כי תחלה היה כאלו אכלו ואחר כך ויחזו כשותים אחרי האכילה:

9. ספר אוהב חסד - פרשת וישלח ר דוד מנאדבורנא

והנה ידוע שמיתת נדב ואביהו היה בחטא העגל, כמו שאמר משה רבינו ע"ה (דברים ט, כ) ובאהרן התאנף ד' מאד להשמידו ודרשינן (רש"י ויקרא י, יב) זה כלוי בנים, ומתו רק שנים מבניו מחמת כי תפילה עושה מחצה. והנה ידוע שאהרן קדוש ד' לא חטא במחשבה, שהיה קודש לד', ורק במעשה, שעל ידו נעשה העגל. ואילו הוה אזלינן בתר מחשבה לא היו נדב ואביהו מתים:

10. ספר עקידת יצחק - שער מז :

ויעל משה ואהרן נדב ואביהו ושבעים מזקני ישראל, ויראו את אלהי ישראל ותחת רגליו כמעשה לבנת הספיר וגו', ואל אצילי בני ישראל וגו'. הנה חכמינו ז"ל (ויקרא רבה פרשה כ, י) והמפרשים כולם דברו באלו הכתובים, ומהם שדרשום לשבח, לומר שהשיגו אלו השלמים שם מראות אלהים, ומראה כמראה אשר ראה יחזקאל, כמו שנאמר שם (יחזקאל א, כו) כמראה אבן ספיר דמות כסא. וגם במאמר ואל אצילי בני ישראל לא שלח ידו, אמרו שלא הרסו אל ה' ולא חטאו ולא נתחייבו אל שליחותם יד. ויש מהם שדרשום לגנאי, לומר שהשיגו השגות קצרות וחשובים לשלמות, וטעו בענינים שיזדמן כן לבעלי החקירה, ושלזה אמר ואל אצילי בני ישראל לא שלח ידו. ומזה הדעת הרב המורה פרק שבעה ועשרים מחלק ראשון. ותמהני מאד שהרי נאמר ויעל משה ואהרן נדב ואביהו ושבעים מזקני ישראל, ויראו את אלהי ישראל וגו'. והנה נכללו כלם במראה זו:

ואני אומר שהכתוב הזה יספר שבחם, ... לומר שכבר תהיה הנהגת העולם על ידם ובבחינת פעולותיהם, כמו שהוא מנהיג אותו על ידי השמים ושמי השמים, עד שיהיו אצלו יחידי סגולותיהם, ומספרם לשבטיהם ודגליהם, מרכבת המשנה, וכמו שאמרו (בראשית רבה פרשה מז, ו) האבות הן המרכבה, לעשות בה נוראות, לשדד כחות המרכבה הראשונה, כמו שביאר (לעיל שם) באומרו אשר הוצאתיך מארץ מצרים מבית עבדים. ולזה יוסב זה המאמר שאומר ויראו את אלהי ישראל

ותחת רגליו כמעשה לבנת הספיר וכעצם השמים לטוהר, יאמר, כי השלמים ההם אשר בחר ה' בהם שיעלו לאותה מדרגה, ראו והשיגו בסוד המציאות ותוכן ההנהגה, כי הוא יתעלה אשר חדש העולם ברצונו, עד שכבר ינהיגו על פי ההשגחה לפי מה שיתחייב מפעולות האנשים, עד שראו את אלהי ישראל, והכירו כי ישראל הם תחת רגליו,

11. ספר תפארת ישראל פרק יח

וכן קדושת המשכן למען שידעו הכל קדושתו, אמר (שמות כט, מג) "ונקדש בכבודי", ואמרו ז"ל (זבחים קטו ב) אל תקרי "בכבודי", אלא 'במכובדי', אלו נדב ואביהו, שיעשו חטא ויתקדש הבית על ידם.

12. אברבנאל על במדבר - פרק כ פסוק א-יג

והנה התורה פרסמה חטא נדב ואביהו בהקריבם אש זרה לפני ה', ולא נמנעו מפני זה חכמינו זכרונם לברכה לומר שלא מתו עליו אלא מפני עוונות אחרים. מהם אמרו: שתויי יין נכנסו למקדש (ויקרא רבה כ, ט), ומהם אמרו: הורו הוראה בפני משה רבם (עירובין סג, א), ודעות אחרות. והיה דעתם, שהעלימה התורה סיבת מיתתם האמתית, ושתלה העניין בסיבה אחרת. ואם היה זה ראוי בחוק כהני ה', כל שכן בחוק אדונינו משה ואהרן הקדוש. וזהו מה שרציתי לבאר בדבר הזה, והאמנתי שהוא האמת הגמור:

13. ספר השל"ה הקדוש - מסכת תענית - דרוש להספד מיתת הצדיקים ...

{קלו\} בתנפת המשכן, במיתת נדב ואביהו, אמר משה רבנו ע"ה (ויקרא יג, א): 'הוא אשר דבר ה' לאמר בקרבי אקדש'. פירש רש"י, היכן דבר, 'ונקדש בכבודי' (שמות כט, מג). אמר משה [לאהרן], יודע הייתי שיתקדש הבית במידעיו, והייתי סבור בי או בך כו'. ויש להקשות, מהו הענין להתקדש במידעיו של הקדוש ברוך הוא, כיום שמחת לבו ככבודו בהקמת המשכן, הלא בשעת קדוה - קדוה (בראשית רבה פכ"ז ס"ה). וכעין זה, יש קשיא בזהר (ח"ג דף ד' ע"ב) שאומר בפסוק (ויקרא א, א) 'ויקרא אל משה ונדבר ה' אליו מאהל מועד', ולא כתיב 'ויקרא אל משה מאהל מועד', אלא הקדוש ברוך הוא קרא למשה ונדבר אתו מאהל מועד, להודיעו מה יהיה בסופו, וכי יהיה נקרב, וזהו 'ויקרא'. וכן כתוב בתורה (ישעיה כב, יב) 'ויקרא {קלו\} אלא הענין הוא, הצדיק הוא כמו בית המקדש. וידוע כי המקדש שלמטה מכון נגד מקדש שלמעלה (תנחומא פקודי ב'). על כן כשנתחנף המשכן למטה, רצה הקדוש ברוך הוא לחנף גם כן שלמעלה, ולקח את נדב ואביהו שהיו יותר מקדושים, ובהם נתחנף למעלה. **פי הם לא מתו מחמת חטא, כמוכן בפשטן של דברים, רק אדרבה, נכנסו בהשגה גדולה ומפלאה, ונשארה נשמתם דבוקה למעלה, כמו שפרשתי במקומו (בחלק ג' פ' שמיני אות ח-י) פסוק באחרי מות (ויקרא טז, א) 'בקרבתם לפני ה', ולא כתיב 'בהקריבם', אלא הם עצמם קרבו, והאש זרה היא בעודם בגופם בתמרים, על כן נדבקה נשמתם למעלה, ואז נתחנף המשכן שלמעלה. כי כמו שיש למטה פהו גדול - אהרן, כן למעלה פהו גדול, הוא מיכאל, המקריב נשמתם של צדיקים במזבח שלמעלה (מנחות דף ק"א תוד"ה ומיכאל), כנרמז בפסוק (ויקרא ט, ד) 'כי היום ה' נראה אליכם', הם אותיות: אהרן, מיכאל. וכמו שיש במקדש שלמטה שתי מזבחות, חיצון ופנימי, כן למעלה:**

14. ספר שערי תשובה - שער שלישי אות קטז

והמורה הלכה בפני רבו, סיב מיתה בידי - שמים. ואמרו רבותינו זכרונם לברכה (עירובין סג, א) לא מתו נדב ואביהו בהקריבם אש זרה על חטא ההקריבה, כי כוננתם היתה לשם מצוה, פי אמרו, הנה פתוב בתורה (ויקרא א, ז) ונתנו בני אהרן הפהן אש על - המזבח. אף - על - פי שירדת האש מן השמים, מצוה להביא מן הקדושים. אבל ענשם הנה מפני שהורו הלכה בפני משה רבנו:

15. ספר צמח צדיק - פרשת שמיני ר ברוך מויזניץ

... והדבר יפלא מאוד על רבותינו הק' שבאו להפש אחר חטא של נדב ואביהו, והכתוב אומר בקרבי אקדש, דמשמע שהיו צדיקים גדולים להשי"ת, ועל ידם נתקדש שמו יתברך: ואפשר דרז"ל לא באו לפרש באיזה חטא מתו, רק אדרבה באו לפרש גודל מדרגתם שעל ידי זה היו קרובים למקום. וזה אמרם ז"ל שהביאו אש זרה, כי א"ש זרה במלוי כזה אל"ף שי"ן זיי"ן רי"ש ה"י עם היו"ד אותיות של המלוי גימ' תרי"ג ע"ת, והכוונה שבכל עת ורגע היה במחשבתם רק קיום התרי"ג מצות: